

Vammaispalvelujen käsikirja

Tukena uuden vammaispalvelulain toimeenpanossa

Marika Kangas-Aramo

4.3.2025

Mikä on Vammaispalvelujen käsikirja?

- Kaikille avoin verkkopalvelu
- Ammattilaisohjeistuksia uudesta vammaispalvelulaista
- Asiakastyön ja päätöksenteon tuki
- thl.fi/vammaispalvelujenkasikirja

4.3.2025

Vammaispalvelujen käsikirjan kieliversiot

- Suomeksi: [Vammaispalvelujen käsikirja](#)
- Myös ruotsiksi: [Handbok om funktionshindersservice](#)
- Englanniksi lyhyt versio: [Handbook on disability services](#)

Taustatyössä mukana

- Vammaispalvelujen käsikirjan toimitusneuvoston tehtävänä on seurata, ohjata, ideoida ja edistää palvelun kehittämistä.
- Ruotsinkielinen asiantuntijaryhmä ohjaa ruotsinkielistä käsikirjaa.
- Molemmissa mukana edustajia mm. hyvinvointialueilta, järjestöistä, valtiolta, oppilaitoksista
- Toimitustiimissä mm. vammaispalvelujen sosiaalityön ja juridiikan asiantuntijuutta

AJANKOHTAISTA ▾

AIHEET ▾

PALVELUT JA ASIOINTI ▾

TUTKIMUS JA KEHITTÄMINEN ▾

TILASTOT JA DATA ▾

JULKAISUT ▾

THL ▾

VAMMAISPALVELUJEN KÄSIKIRJA

Ajankohtaista

Vammaisuus yhteiskunnassa

Asiakasprosessi

Tuki ja palvelut

Oikeuskäytäntö

Johtaminen, valvonta ja tilastot

Yhteystiedot

Vanha vammaispalvelulaki

THL ▸ [Julkaisut](#) ▸ [Käsikirjat](#) ▸ Vammaispalvelujen käsikirja

AJANKOHTAISTA

Uuden vammaispalvelulain

Tuki ja palvelut

- Vammaispalvelulain soveltamisala
- Asiakasmaksut
- Uuden vammaispalvelulain mukaiset palvelut
- Omaishoito ja perhehoito
- Harvinaissairaudet
- Edunvalvonta
- Lyhyesti sosiaaliturvasta
- [Tuki ja palvelut \(Vammaispalvelujen käsikirja\)](#)

VAMMAISPALVELUJEN
KÄSIKIRJA

Tuki ja palvelut

Vammaispalvelulain
soveltamisala

Asiakasmaksut

Valmennus

Henkilökohtainen apu

Erityinen osallisuuden tuki

Tuettu päätöksenteko

Vaativa moniammatillinen

Vammaispalvelulain soveltamisala

Oletko oikealla sivulla?

Luet nyt uuden vammaispalvelulain (675/2023) mukaista sivua.
Uusi vammaispalvelulaki on voimassa 1.1.2025 alkaen.

- [Lue lisää vanhan vammaispalvelulain mukaisista palveluista](#)
- Uudessa vammaispalvelulaissa on siirtymäaika.
[Lue lisää vammaispalvelulain siirtymäsäännöksistä](#)
- Ahvenanmaalla sovelletaan edelleen vanhaa vammaispalvelulakia (Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista (380/1987)).

Esimerkki: Mitä tarkoitetaan välttämättömyydellä?

- Apu tai tuki on välttämätöntä, jos henkilö ei ilman sitä kykene suoriutumaan kulloinkin kyseessä olevasta toiminnosta. Apu tai tuki on arvioitava välttämättömäksi myös, jos henkilön terveys tai turvallisuus vaarantuisi ilman apua tai tukea.
- Arviota ei tehdä sen perusteella, kuinka välttämätön itse toiminto on.
- [Lue lisää välttämättömyydestä: Vammaispalvelulain soveltamisala \(Avun tai tuen välttämättömyyden arviointi\)](#)

Lyhytaikainen huolenpito

Päivätoiminta

Työllistymistä tukeva toiminta ja työtoiminta

Liikkumisen tuki

Hengityslaitteen varassa elävän henkilön palvelut

Taloudellinen tuki hengityslaitteen varassa elävälle henkilölle

Taloudellinen tuki

Muut palvelut ja tukitoimet

Omaishoito

Perhehoito

Häyinaissairaudet

- Kenelle esteettömän asumisen tukea myönnetään?
- Mihin esteettömän asumisen tukea myönnetään?
- Tuen kohtuullisuus
- Esteettömän asumisen tuen toteuttamistavat
- Päätöksenteko

Esteettömän asumisen tuki kuuluu hyvinvointialueen erityisen järjestämisvelvollisuuden piiriin. Tämä tarkoittaa, että vammaisella henkilöllä on subjektiivinen oikeus saada esteettömän asumisen tukea, jos vammaispalvelulaissa määritellyt edellytykset palvelun saamiseksi täyttyvät. Hyvinvointialueen on tällöin järjestettävä palvelu määrärahoista riippumatta.

Oikeus esteettömän asumisen tukeen

Huomioi soveltamisala!

Vammaispalvelulakia sovelletaan lain 2 §:ssä määriteltyyn vammaiseen henkilöön. Tämä tarkoittaa, että oikeus vammaispalvelulain mukaisiin

Asiakasprosessi

- Sisältää sosiaalityön asiakasprosessin vaiheittain neuvonnasta ja ohjauksesta palvelujen toteuttamiseen
- Uuden vammaispalvelulain voimaantulo ja siirtymäsäännökset
- Erityishuollon prosessi
- Vakaviin häiriötilanteisiin varautuminen vammaispalveluissa
- Hyödyllistä asiakastyöhön:
 - Etukäteismateriaalit ennen tapaamista
 - Työkalupakki vammaisen lapsen näkemysten selvittämiseen
- [Asiakasprosessi \(Vammaispalvelujen käsikirja\)](#)

[THL](#) > [Julkaisut](#) > [Käsikirjat](#) > [Vammaispalvelujen käsikirja](#) > [Asiakasprosessi](#)

VAMMAISPALVELUJEN KÄSIKIRJA

Asiakasprosessi

Uuden
vammaispalvelulain
voimaantulo ja
siirtymäsäännökset

Mikä muuttuu
asiakasprosessissa?

Yleislaki ja erityislaki

Neuvonta ja ohjaus

Asiakasprosessi

PALAUTE

[Anna palautetta
Vammaispalvelujen
käsikirjalle](#)

Milloin päätökset tulee muuttaa uuden lain mukaisiksi?

- Lähtökohtaisesti päätökset pysyvät voimassa päätöksiin merkityn voimassaoloajan.
- Päätökset pysyvät voimassa kuitenkin enintään kolme vuotta uuden vammaispalvelulain voimaantulosta. Esimerkiksi toistaiseksi voimassa olevat päätökset ovat voimassa enintään kolme vuotta uuden lain voimaantulosta.
- Päätökset on kuitenkin saatettava uuden vammaispalvelulain mukaisiksi:
 - vammaisen henkilön aloitteesta aina,
 - tai hyvinvointialueen aloitteesta silloin, kun vammaisen henkilön palvelutarve sitä edellyttää.
- Poikkeukset ja lue tarkemmin: [Uuden vammaispalvelulain voimaantulo ja siirtymäsäännökset](#)

Rakenteinen kirjaaminen & Sosmeta.fi

- Tarkemmin asiakasprosessiin liittyvästä kirjaamisesta ohjeistetaan THL:n Tiedonhallinta sosiaali- ja terveysalalla –sivustolla:
 - [Sosiaalihuollon kirjaamisohjeet](#)
 - [Rakenteisen kirjaamisen käytäntöjä](#)
 - [Kanta-palvelujen käsikirja sosiaalihuollon toimijoille](#)
- [Sosmeta.fi](#) → Vammaispalvelujen asiakasasiakirjat
 - Erityisesti Vammaispalvelupäätös-asiakirjarakenteella ohjeistetaan, miten tehdään päätös, jos useampia palveluja tai palvelua toteutetaan toisella sosiaalipalvelulla (selitteet 16-18)
- Näistä kysymyksiä? sotetiedonhallinta@thl.fi

Oikeuskäytäntö

- Huom! Vanhan vammaispalvelulain mukaisista palveluista KHO:n ja hallinto-oikeuksien oikeuskäytäntöä
- Teemoittain
- Tapausreferaatti + KHO:n päätös
- [Oikeuskäytäntö \(Vammaispalvelujen käsikirja\)](#)

Yhteystiedot

- Saa olla yhteydessä!
- vammaispalvelujenkasikirja@thl.fi
- Henkilökohtaiset yhteystiedot löytyvät [Yhteystiedot](#)-sivulta.
- [Palautelomake](#)

Tapahtumat

- Verkostoituvat vammaispalvelut
14.3., 4.4., 25.4. ja 16.5.

[THL:n tapahtumakalenteri](#)

4.3.2025

Kiitos!

vammaispalvelujenkasikirja@thl.fi